

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

МОНІТОРИНГ ЗАКУПІВЕЛЬ З ВІДБУДОВИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ПО ПРОЄКТАХ ПОЛТАВЩИНИ

ЗМІСТ
ЗМІНИ СТВОРЮЄШ ТИ

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1 Об'єкти моніторингу	8
2 Фінансова характеристика проєктів моніторингу закупівель з відбудови та відновлення	12
3 Тенденції робіт з відновлення на Полтавщині	20
4 Найчастіші порушення при реалізації проєктів	24
ВИСНОВКИ	29

ВСТУП

Від початку повномасштабного вторгнення Україна зазнала великих економічних збитків. Зруйновані, пошкоджені житлові будинки, школи, лікарні, підприємства, електростанції. Війна триває, і кількість знищеної української інфраструктури тільки зростає, тому питання відновлення дуже важливе, щоб забезпечити виживання країни у довгостроковій перспективі. Але тут треба розуміти, що не завжди потрібно відновлювати все саме так, як було до руйнування або пошкодження. Все змінюється: темпи життя, люди, технологічний прогрес, клімат та багато іншого, і коли ми кажемо про відбудову, то розуміємо що це ще й про розвиток, модернізацію та про врятовані життя.

Допомогу у відновленні надають багато різних країн світу, як через донації у бюджет країни, так і через проєкти власних, або міжнародних громадських організацій.

В умовах коли нас підтримують всі хто може, дуже важливим є ефективне використання даних коштів. Моніторинг підвищує ефективність витрат та забезпечує прозорість. Усе задля того, аби мати можливість зробити на одиницю ресурсу як можна більше і таким чином пришвидшити процеси відновлення, тим більше в умовах постійних руйнувань.

Як показує практика використання наявних ресурсів, в тому числі грошових, в різних процесах життєдіяльності, найбільш ефективно та якісно себе проявляє саме громадський моніторинг даних процесів, тим паче в країні вже існує ефективне підґрунтя для прозорого контролю.

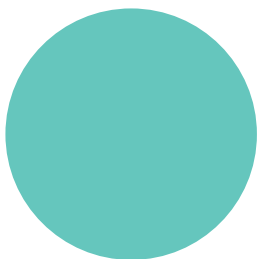
Ми не одноразово бачили як громадські організації, або окремі представники громадянського суспільства змінювали хід процесу витрат через моніторинг та оприлюднення фактів щодо неефективного використання коштів.

Саме тому Аналітичний центр ЗМІСТ бере участь у проєкті «Моніторинг закупівель з відбудови та відновлення на місцях. Його реалізує Інститут економічних досліджень та політичних консультацій у партнерстві з Центром економічної стратегії та ГО «Технології прогресу». У межах нього ми моніторимо закупівлі в рамках відновлення об'єктів соціальної сфери в Полтавській області.

ОБ'ЄКТИ МОНІТОРИНГУ

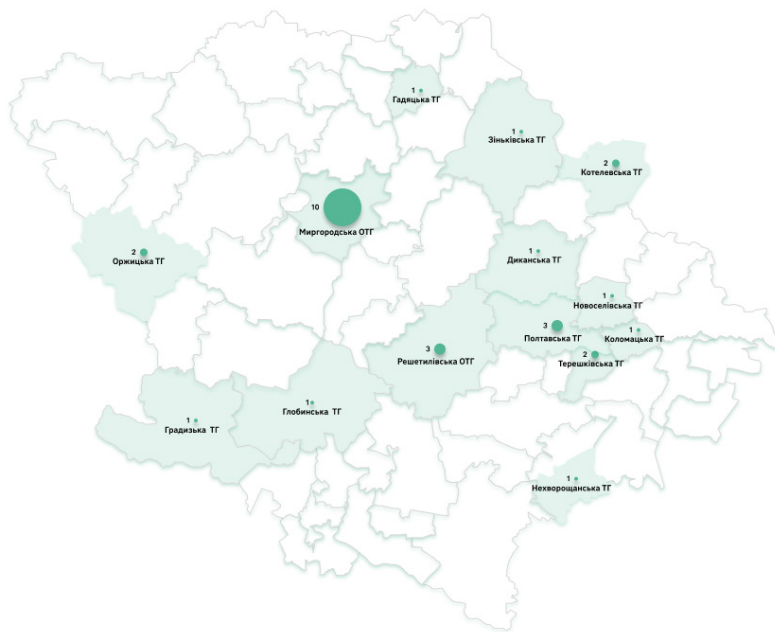

Більшість громад області прийняли рішення про розроблення програм комплексного відновлення територій громад, а також розроблені Стратегії розвитку громад та «Програми будівництва, реконструкції, модернізації та капітального ремонту об'єктів інфраструктури». Майже всі проекти громад включені до тієї чи іншої стратегії, за винятком тих проектів, які взяли участь у конкурсному відборі до Програм відновлення.

Вибір об'єктів, які потрапили до проекту моніторингу відбудови, базувався на принципах пріоритетності, тобто важливості для громади, наявності фінансування, а також можливості показати, що лівова доля громад Полтавщини ініціює свої проекти відновлення.

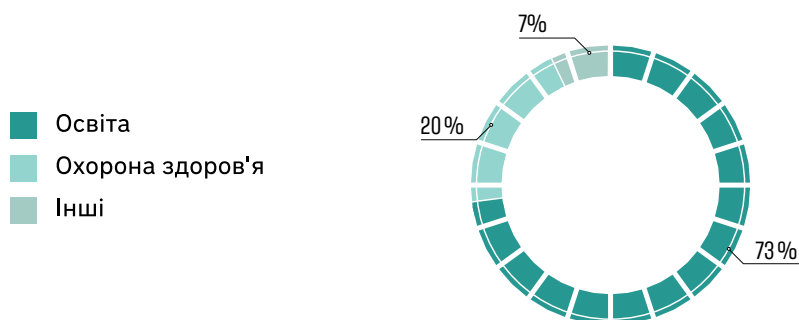
Рис. 1 КАРТА ПЕРЕВІРЕНИХ ПРОЄКТІВ ПО ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ПОЛТАВЩИНИ

Більше половини, а це 38 із 60 громад Полтавщини створили свій інвестиційний профіль на платформі електронної екосистеми DREAM. Загальна кількість проєктів в системі, поданих громадами області становить 198 проєктів. Всі проєкти моніторингу внесені до системи. В моніторингу закупівель з відбудови та відновлення беруть участь проєкти соціальної інфраструктури.

Рис. 2 РОЗПОДІЛ ПРОЄКТІВ ПО СЕКТОРАМ ЕКОНОМІКИ

Джерелами фінансування проєктів відбудови є місцеві та обласні бюджети, державні програми, а також допомогу у відновленні надають багато різних країн світу, як через донації у бюджет країни, так і через проєкти власних, або міжнародних громадських організацій.

ФІНАНСОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЄКТІВ МОНІТОРИНГУ ЗАКУПІВЕЛЬ З ВІДБУДОВИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ

ПРОЄКТ

ПРОГРАМА, В ЯКІЙ БЕРЕ УЧАСТЬ ПРОЄКТ ВІДБУДОВИ

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ

Реконструкція центру естетичного виховання за адресою: вул. Грекова 5 в м. Миргород	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти Європейського інвестиційного банку* - 83% місцевий бюджет – 17%
Реконструкція старої будівлі школи № 1 під школу мистецтв	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти ЄІБ* - 57% обласний бюджет – 23% місцевий бюджет – 20%
Реконструкція комунального некомерційного підприємства «Миргородська лікарня інтенсивного лікування»	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти Європейського інвестиційного банку* - 80% місцевий бюджет – 20%
Капітальний ремонт будівлі гуртожитка для розміщення внутрішньо-переміщених осіб в м. Глобине	Програма Фонду ліквідації наслідків збройної агресії	кошти Фонду- 90% місцевий бюджет – 10%
Реконструкція будівлі поліклініки за адресою: вул. Гоголя, 149-А в м. Миргород	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти Європейського інвестиційного банку* - 80% місцевий бюджет – 20%
Реконструкція громадського будинку під багатоквартирний житловий будинок для облаштування місць проживання внутрішньо переміщених та евакуйованих осіб с. Нехвороща	Програма Фонду ліквідації наслідків збройної агресії	кошти Фонду- 90% місцевий бюджет – 10%
Капітальний ремонт (термомодернізація) головного корпусу КНП «Гадяцька МЦЛ» в м.Гадяч Полтавської області	Стратегія розвитку громади	КНП «Гадяцька МЦЛ»- 1%, пошук донорів

Капітальний ремонт будівлі Степненського ДНЗ Калинка» с-ще Степне Полтавського району, Полтавської області по вул. Центральна, №24» Коригування	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти Європейського інвестиційного банку*- 77% місцевий бюджет – 23%
Капітальний ремонт їдальні та харчоблоку Комунального закладу «Полтавська загальноосвітня школа I-III ступенів №26 Полтавської міської ради Полтавської області» за адресою: вул. Івана Мазепи, 18, м. Полтава	Програма від Міністерства освіти і науки України	Державний бюджет - 68%, місцевий бюджет – 32%
Капітальний ремонт їдальні та харчоблоку Комунального закладу «Полтавська загальноосвітня школа I-III ступенів №38 Полтавської міської ради Полтавської області» за адресою вул. Юліана Матвійчука, 74 м.Полтава	Програма від Міністерства освіти і науки України	Державний бюджет - 68%, місцевий бюджет – 32%
Реконструкція будівлі Терешківського ліцею. Полтавська область	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти Європейського інвестиційного банку*- 83% місцевий бюджет – 17%
Реконструкція фізкультурно-спортивного, реабілітаційно-відновлювального комплексу «Колос»	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти Європейського інвестиційного банку*- 80% місцевий бюджет – 20%
Облаштування укриття та створення освітнього хабу на базі укриття в Миргородському ліцеї імені Т.Г. Шевченка	Швейцарсько-український проєкт DECIDE: «Відбудова. Ініціатива з відновлення шкіл»	ГО «Розвиток громадянських компетентностей в Україні»- 85% місцевий бюджет – 15%
Капітальний ремонт підвального приміщення (укриття) Ліцею №33 Полтавської міської ради	Швейцарсько-український проєкт DECIDE: «Відбудова. Ініціатива з відновлення шкіл»	ГО «Розвиток громадянських компетентностей в Україні»- 23% місцевий бюджет – 77%

Реконструкція приміщення учбового корпусу Зінківського опорного ліцею імені М.К. Зерова Зінківської міської ради за адресою: вулиця Воздвиженська, 20, м. Зінків, під харчоблок «Базова кухня» із встановленням кухонного обладнання	Програма від Міністерства освіти і науки України	Державний бюджет - 74%, місцевий бюджет – 26%
Реконструкція погребу вхідного Котелевського опорного закладу загальної середньої освіти Котелевської селищної ради з облаштуванням захисної споруди цивільного захисту (споруди подвійного призначення)	Стратегія розвитку громади	Місцевий бюджет
Реконструкція приміщення протирадіаційного укриття закладу дошкільної освіти №10 «Веселка» (ясла-садок) комбінованого типу Миргородської міської ради Полтавської області за адресою: пров. Тупий, 5 в м. Миргород Полтавської області	Стратегія розвитку громади	Державний бюджет - 47%, місцевий бюджет – 53%
Поточний ремонт та облаштування захисної споруди цивільного захисту (протирадіаційного укриття) Решетилівської філії I ступеня Опорного закладу «Решетилівський ліцей імені І.Л.Олійника Решетилівської міської ради»	Швейцарсько-український проєкт DECIDE: «Відбудова. Ініціатива з відновлення шкіл»	ГО «Розвиток громадянських компетентностей в Україні»- 76% місцевий бюджет – 24%
Капітальний ремонт приміщення протирадіаційного укриття Терешківського ліцею	Швейцарсько-український проєкт DECIDE: «Відбудова. Ініціатива з відновлення шкіл»	ГО «Розвиток громадянських компетентностей в Україні»- 43% місцевий бюджет – 57%

Градизькій ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради та благоустрій території за адресою: смт Градизьк, вул. Гвардійська, 81/81 Кременчуцький район, Полтавська область	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти Європейського інвестиційного банку у співфінансуванні з місцевим бюджетом
Капітальний ремонт Божківського навчально виховного комплексу	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти Європейського інвестиційного банку у співфінансуванні з місцевим бюджетом
Реконструкція будівлі Диканського навчально - виховного комплексу імені М. В. Гоголя	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти Європейського інвестиційного банку*- 80% місцевий бюджет – 20%
Капітальний ремонт будівлі Шишацької спеціалізованої школи ім. В.І.Вернадського	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти Європейського інвестиційного банку*- 80% місцевий бюджет – 20%
Капітальний ремонт частини приміщень гімназії за адресою: вул. Незалежності, 10, с. Дібрівка	Стратегія розвитку громади	Місцевий бюджет – 100%
Забезпечення належних умов проживання та реабілітації ВПО, ветеранів та осіб з інвалідністю в КНП «Оржицька лікарня»	МОМ -БО «Світло надії»	БО «Світло надії» - 18% місцевий бюджет – 67% КНП «Оржицька лікарня» - 15%
Капітальний ремонт частини підвального приміщення - найпростішого укриття опорного закладу «Оржицька ЗОШ I-III ступенів імені І.Я.Франка», смт Оржиця, вул. Центральна, 16, Полтавської області	Стратегія розвитку громади	Державний та місцевий бюджет – 100%

Капітальний ремонт 1-го поверху дитячого лікувального корпусу за адресою: вул. Лікарняна, будинок 1-В в м. Миргород Полтавської області (Створення реабілітаційного відділення)	БФ «Пацієнти України»	БФ «Пацієнти України»-10% ГО «Студія громадських жіночих ініціатив»- 13% КНП «МЛІЛ» - 8%, пошук донорів на ремонтні роботи
Реконструкція будівлі закладу дошкільної освіти «Ромашка» за адресою: Полтавська область, Полтавський район, смт Котельва, вул. Чкалова, 19 з добудовою найпростішого укриття для дітей з числа внутрішньо переміщених осіб та дітей громади.	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України	Кошти Європейського інвестиційного банку*- 80% місцевий бюджет – 20%
Реконструкція Корпусу №2 Опорного закладу «Решетилівський ліцей імені І.Л.Олійника Решетилівської міської ради» під споруду цивільного захисту (найпростішого укриття) по вул. Покровська, 37 у м.Решетилівка Полтавської області	Стратегія розвитку громади	Місцевий бюджет – 100%
Реконструкція вхідної групи Опорного закладу освіти «Миргородський ліцей «Лінгвіст» з відновленням мощення та влаштування благоустрою	Стратегія розвитку громади	Місцевий бюджет – 100%

* у формі субвенції

Рис. 3 УЧАСТЬ ПЕРЕВІРЕНИХ ПРОЄКТІВ У ПРОГРАМАХ ВІДНОВЛЕННЯ

ТЕНДЕНЦІЇ РОБІТ З ВІДНОВЛЕННЯ НА ПОЛТАВЩИНІ

Відсутність конкурентної процедури відбору проєкту відновлення серед інших

Найчастіше вибір проєкту для відновлення залежить від впроваджених Програм відбудови або ініційованих програм міжнародних фондів, громадських організацій. В такому випадку готується проєкт під певну програму, який вже проходить конкурсний відбір по умовам цієї Програми, але при цьому не береться до уваги пріоритизація проєкту для громади. А якщо ж проєкт фінансується за рахунок місцевого бюджету, то, як надала відповідь одна з громад, він і не подається на конкурентні процедури відбору серед інших проєктів.

Надання пріоритету певним підрядникам по виготовленню проєктно-кошторисної документації

Як показав моніторинг закупівель по об'єктах відновлення, вибір фірми, яка буде розробляти проєктно-кошторисну документацію, найчастіше відбувається в неконкурентний спосіб, в кращому випадку – це вибір з трьох цінових пропозицій. І тут проглядається тенденція вибору одних і тих самих підрядників, або фірм, які мають родинні зв'язки з цим підрядником, або фірм, якими володіє, або є співвласником той самий підрядник.

Коригування проєктно-кошторисної документації по проєкту

Дана тенденція притаманна 63% промоніторених проєктів. Зазначимо, що деякі замовники роблять коригування по декілька разів. Причини вказані різні, але можна виділити го-

ловні: приведення проєктної документації до чинних будівельних норм законодавства; актуалізація проєктних рішень; перегляд цін та уточнення об'ємів будівельних робіт тощо.

Вибір підрядника без конкурентної боротьби

Як правило, вибір виконавця підрядних робіт оголошують в електронній системі закупівель шляхом відкритих торгів. Але, вбачається така тенденція, що на торги подається одна тендерна пропозиція, яка і стає переможцем. І тоді конкурентної боротьби не виходить. І таких торгів по проєктах моніторингу майже третина. Це може відбуватися через те, що гравці ринку не вбачають для себе конкурентної боротьби на тендері.

Відсутність ідентифікації матеріальних ресурсів у кошторисах

При моніторингу закупівель матеріальних ресурсів для реалізації проєкту, ми стикнулися з тим, що у всіх відомостях ресурсів, а також кошторисах найменування товару не має характеристик або навіть моделі, параметрів та інших показників, від яких на пряму залежить вартість товару. Цей факт не дає можливості порівняти ціни закупівлі з ринковими, і це є гарним підґрунтям для зловживань.

The background image shows a weathered wall with peeling white and yellowish plaster, revealing a brick structure underneath. To the left is a window with a blue frame, some of which is missing or broken. The bottom of the image is filled with dark, tangled, dry vegetation. The text is overlaid on the upper left portion of the image.

НАЙЧАСТІШІ ПОРУШЕННЯ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ

Пріоритизація проєктів – це все ще виклик для громад

Як показав моніторинг, органи місцевого самоврядування в останню чергу приділяють увагу прозорому вибору проєктів відбудови та врахуванню громадської думки на етапі підготовки проєкту, а ці важелі можуть бути запобіжниками зловживань посадовців.

Відсутність документації в електронній системі закупівель

Доступність документів в системі свідчить про прозоре будівництво та ефективне використання коштів. Проблема полягає в тому, що не всі замовники публікують укладені договори, кошториси, підсумкові відомості про закупівлю матеріальних ресурсів тощо. При здійсненні моніторингу, на запит до них, деякі надають копії в зазначені строки, а деякі відмовляються, аргументують це тим, що інформація, яка в них міститься, не є публічною, а стосується господарської діяльності товариства та може бути надана відповідним контролюючим та правоохоронним органам за ухвалою суду.

Порушення строків договірних обов'язків

Як зазначено вище, в електронній системі часто відсутні договори, особливо це стосується договорів на виготовлення/коригування проєктно-кошторисної документації, тому порівняти строки виконання договірних обов'язків немає можливості. Приведемо приклад, договір в системі відсутній, оплата робіт відбувається за десять днів після укладання договору. Але ж ми розуміємо, навіть не маючи договору,

що виконання проєктної документації не може бути зроблено за такий короткий час. На наш запит до замовників надати копію договору та пояснити ситуацію, надана відповідь, про те, що за усною домовленістю, до укладання договору, передувала кропітка інжинірингова робота проєктувальника.

Розділення робіт по об'єкту на декілька проєктів

Це стосується проєктів реконструкції, коли аналогічні роботи на одному тому самому об'єкті розбиваються на декілька проєктів. Наведемо приклад, ремонт укриття площею майже 6 тис. м², роботи розділені на декілька проєктів. При цьому роботи однакові, і зрозуміти на яких саме метрах, в рамках якого саме проєкту виконані певні роботи майже неможливо.

Вибір виконавців робіт одного засновника

Випадки, коли підприємство, яке виконує роботи по виготовленню проєктної документації має прямий зв'язок з підрядником будівельних робіт – не поодинокі.

Низький рівень достовірності інформації на платформі DREAM

Фактична інформація по реалізації проєкту майже у 30% об'єктів моніторингу має низький рівень достовірності, тобто не співпадає з інформацією на платформі DREAM. Не часто ініціатори проєктів вносять корективи в розміщену інформацію в ході реалізації проєкту, а тим паче при його закінченні.

ВИСНОВКИ

На даний час в Україні триває повоєнне відновлення, яке спрямоване на відбудову, посилення захисту інфраструктури, будівництво та ліквідації наслідків агресії. І тут перед країною стають виклики: наявність фінансових ресурсів, цільове фінансування найбільш необхідних проєктів, ефективність використання коштів і корупція. До фінансування відбудови, окрім держави, долучилося багато країн. І наша першочергова задача – показати світу, що ми готові чесно, ефективно витратити гроші держави та донорів на потреби відновлення. Для досягнення цих цілей дуже ефективна участь громадськості.

Нами промоніторині закупівлі з відбудови та відновлення по 30 об'єктах, що становлять 15% від загальної кількості поданих проєктів Полтавщини на платформі DREAM. Майже кожна громада з моніторингу самостійно ініціювала свої проєкти. Деяким на допомогу прийшло КП «Інститут розвитку міста» Полтавської міської ради. Всі проєкти належать до відновлення соціальної інфраструктури. 73% проєктів моніторингу належать сектору економіки «Освіта», ще 20% до «Охорони здоров'я», залишок – до інших секторів.

Більшість проєктів відібрано до участі у різних програмах, і лише 24% - це проєкти, які фінансуються за рахунок місцевих бюджетів громад, а деякі ще знаходяться у пошуку донорів.

В ході проведення моніторингу виявилися деякі тенденції притаманні більшості реалізованих проєктів, а саме: відсутність конкурентного відбору проєктів, виконавців робіт, й коригування проєктно-кошторисної документації по декілька разів тощо. Крім цього, були виявлені порушення в ході реалізації проєктів, такі як: відсутність документів у вільному доступі, порушення строків виконання обов'язків за договором, вибір підрядників за неконкурентною процедурою та інші.

Зараз в Україні створено сприятливе підґрунтя для здійснення моніторингу. Насамперед це можливості сучасних технологій, відкриті джерела інформації, створені платформи, які сприяють прозорості, доступності процесів відновлення країни. Питання прозорості також вирішуються на державному рівні. Так, прийнятий 19 вересня 2024 року Закон України про внесення змін до ЗУ «Про публічні закупівлі», який зобов'язує Замовників торгів публікувати у відкритому доступі інформацію про ціни на матеріальні ресурси, послуги з поточного ремонту, роботи з будівництва, а також інформацію про будівельні матеріали, також буде сприяти ефективному, відкритому та прозорому використанню ресурсів. Це в свою чергу, дасть світовій спільноті впевненість долучатися до програми відновлення України.

